

نزول ۳۰۰ آیه قرآن در شأن امام علی(ع)/علی(ع) در آینه قرآن و روایات

آیات زیادی در شأن و فضیلت امیرالمؤمنین(ع) وارد شده که به موجب روایتی از ابن عباس به سبب آیه بالغ می شود.

آیات زیادی در شأن و فضیلت امیرالمؤمنین(ع) وارد شده که به موجب روایتی از ابن عباس به سبب آیه بالغ می شود. خبرگزاری مهر - گروه دین و اندیشه: مهمترین فضائل امام علی(ع) از این قرار است: شرافت خانوادگی، تنها مولود خانه خدا، پرورش در دامان پیامبر اکرم(ص) از کودکی، بت نپرستیدن، نخستین ایمان آورنده به رسول خدا(ص) و اولین نمازگزار، آرمیدن در بستر پیامبر اکرم(ص) در لیلۃ المبیت، دامادی رسول خدا(ص) به امر خداوند، کتابت وحی، همراهی با پیامبر در همه احوال، شرکت در همه غزوات و نقش اساسی آن حضرت در پیروزی نظامی مسلمانان، محافظت از پیامبر(ص) در جریان جنگ احد، تکریم و تجلیل مکرر رسول خدا(ص) از فضائل و مکارم آن حضرت در جمع صحابه و دادن القاب افتخارآمیز به امیرمؤمنان(ع)، اعلام وصایت و خلافت ایشان در روز غدیر، کفن و دفن و نماز خواندن بر پیکر رسول خدا(ص) و ...

آیات زیادی در شأن و فضیلت امیرالمؤمنین(ع) وارد شده که به موجب روایتی از ابن عباس به سبب آیه بالغ می شود که در اینجا به اختصار فقط به چند آیه اشاره می شود:

الف - آیه تطهیر

مراد بخشی از آیه ۳۳ سوره احزاب است: **إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً** (خدا فقط می خواهد آلودگی را از شما خاندان پیامبر بزدايد و شما را پاک و پاکیزه گرداند.) به نظر بسیاری از مفسران اهل سنت و همه مفسران شیعه، منظور از اهل بیت(ع)، حضرت علی(ع)، حضرت فاطمه(س)، امام حسن(ع) و امام حسین(ع) هستند.

ب - آیه مباهله

منظور آیه ۶۱ سوره آل عمران است. **فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأُنْفُسَنَا وَأُنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَةً** (از آن پس که به آگاهی رسیده ای، هر کس درباره او [حضرت عیسی(ع)] با تو مجادله کند، بگو: بیایید تا حاضر آوریم، ما فرزندان خود را و شما فرزندان خود را، ما زنان خود را و شما زنان خود را، ما خودمان را و شما خودتان را. آنگاه دعا و تضرع کنیم و لعنت خدا را بر دروغگویان بفرستیم.)

عموم علمای شیعه و اکثر علمای اهل سنت بر این قول متفق هستند که مراد از **أَبْنَاءَنَا**، **نِسَاءَنَا** و **أُنْفُسَنَا** (فرزندانمان، زنانمان و خودمان) در این آیه به ترتیب امام حسن(ع) و امام حسین(ع)، حضرت فاطمه زهرا(س) و حضرت علی(ع) منطبق است که در روز مباهله پیامبر(ص) با مسیحیان نجران، همراه آن حضرت بودند.

ج - آیه اکمال

منظور بخشی از آیه ۳ سوره مائده است: **الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا** (امروز برای شما دینتان را کامل و نعمت خود را بر شما تمام کردم و [با ولایت علی] خشنود شدم که اسلام دین شما باشد.) این آیه شریفه به اجماع شیعه در واقعه غدیر خم نازل شده است و عده ای از مفسران و محدثان اهل تسنن هم با علمای شیعه در شأن نزول آن، اتفاق نظر دارند. این آیه و آیه ۵۵ همین سوره(آیه ولایت) را می توان آیه هایی به شمار آورد که نشان دهنده ولایت علی بن ابیطالب(ع) هستند. هنگامی که آیه اکمال نازل شد پیامبر اکرم(ص) دست امیرالمؤمنین(ع) را گرفت و بالا برد و او را وصی (جانشین بلافضل) خود اعلام کرد.

د - آیه ولایت

مراد، آیه ۵۵ سوره مائده است: **إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ** (جز این نیست که ولی شما خداست و رسول او و مؤمنانی که نماز برپا می دارند و در حال رکوع، زکات می دهند.) به اعتقاد بسیاری از مفسران شیعه و سنی، این آیه که آیه زکات به خاتم نیز نامیده شده - در شأن امیرالمؤمنین(ع) نازل گردید و آن هنگامی بود که آن حضرت در رکوع نماز، انگشت خود را در راه خدا به مسکینی بخشید.

هـ - آیه انفاق

منظور آیه ۲۷۴ سوره بقره است. **الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ** (آنان که اموال خویش را در شب و روز، در پنهان و آشکار انفاق می کنند، اجرشان نزد پروردگارشان است، نه بیمناک می شوند و نه غمگین) بسیاری از مفسران شیعه و برخی از مفسران اهل تسنن، این آیه را در شأن امیرمؤمنان(ع) می دانند.

و. آیه لیلۃ المبیت

آیه ۲۰۷ سوره بقره است: **وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ** (و از میان مردم، کسی است که جان خود را برای طلب خشنودی خداوند می فروشد. خدا بر این بندگان مهربان است.) مفسران شیعه و بسیاری از مفسران اهل تسنن، نزول این آیه را در شأن حضرت علی(ع) از مسلمات می دانند.

مهمترین احادیثی نیز که از رسول اکرم(ص) در شأن و فضیلت امیرمؤمنان(ع) وارد شده بدین شرح است:

الف - حدیث غدیر(حدیث ولایت)

مراد حدیث معروف پیامبر اکرم(ص) در روز ۱۸ ذی الحجه سال ۱۰ هجری است که در مکان غدیرخم پس از معرفی امیرالمؤمنین(ع) به جانشینی خود بیان فرمود: فمن كنت مولاه فعلي مولاه اللهم وال من عاده و احب من احبه و ابغض من ابغضه و انصر من نصره و اخذل من خذله و ادر الحق معه حيث دار الا فليبلغ الشاهد الغائب (پس هر که را من مولى و سرپرست اویم، پس این علی نیز مولى و سرپرست است).

خدایا ولی کسی باش که ولایت او را دارد و دشمن آن کس باش که با او می ستیزد. دوست بدار هر که او را دوست دارد و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد و یاری کن هر که او را یاری کند و خوار بدار هر که او را خوا بدارد و بگردان حق را با او هر جا که او می گردد. (آگاه باشید! باید هر کس در اینجا حاضر است، این سخن را به غایبان برساند). پس از آن آیه اکمال نازل شد و سپس پیامبر(ص) فرمود: «الله اکبر علی اکمال الدین و اتمام النعمة و رضی الرب برسالتی و الولاية لعلی من بعدی» (از همه بزرگتر است آن خدایی که دین را کامل و نعمت را تمام فرمود و از رسالت من و ولایت علی بعد از من خشنود است).

هیچ یک از احادیث نبوی به اهمیت حدیث غدیر نیست که یکصد و ده نفر از صحابه و هشتاد و چهار نفر از تابعین و سیصد و شصت نفر از محدثان مورد اعتماد، آنرا روایت کرده اند. از آن گذشته این حدیث به سبب موضوع جانشینی پیامبر اکرم(ص) که در جمع ده ها هزار نفر از زائران خانه خدا از سراسر سرزمینهای اسلامی آن زمان و توسط رسول خدا(ص) ایراد شد - از شأن ویژه ای برخوردار است.

ب - حدیث ثقلین

منظور حدیث معروف پیامبر(ص) است که فرمود: انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی (همانا من میان شما دو چیز گرانبها را باقی می گزارم: کتاب خدا و عترت خود را) حدیث ثقلین، حدیثی است که نزد علمای همه مذاهب معتبر بوده و شیعیان آنرا از دلایل امامت و خلافت بلافصل امیرالمؤمنین(ع)، علی بن ابیطالب(ع) می شمارند و گویند اگر آنان برای اثبات خلافت آن حضرت دلیلی جز همین حدیث نداشتند، آنها را بسنده بود. این حدیث را محدثان و علمای بزرگ اهل تسنن چون مسلم بن حجاج نیشابوری در صحیح، محمد بن عیسی ترمذی در صحیح، ابن حنبل در مسند، ثعلبی نیشابوری در الکشف و البیان، ابن مغازی شافعی در مناقب و سمعانی در فضائل الصحابه و ... روایت کرده اند.

ج - حدیث باب مدینه علم

جامع ترین و پرمعنی ترین توصیف رسول خدا(ص) از دانش امیرالمؤمنین(ع) و پیوستگی آن حضرت به دانش بیکران پیامبری، آن است که خود را شهر علم و حضرت علی(ع) را دروازه آن نامیده است. در حدیثی فرموده است: «انا مدینه العلم و علی بابها فمن اراد العلم فلیات الباب» (من شهر علم هستم و علی دروازه آن است. هر که علم می خواهد باید از این دروازه وارد شود).

د - حدیث مؤاخات(برادری)

پس از مهاجرت مسلمانان از مکه به مدینه، پیامبر اکرم(ص) به منظور ایجاد مودت و همبستگی میان مهاجران و انصار، میان تک تک آنان پیمان برادری بست. از امیرالمؤمنین(ع) چنین روایت شده است: «رسول الله(ص) بین مردم پیوند برادری بست و مرا واگذاشت. گفتم ای فرستاده خدا! یاران خود را با هم برادر کردی و مرا واگذاشتی! فرمود: برای چه تو را واگذاشتم؟ تو را برای خود نگه داشتم. تو برادر منی و من برادر توام. سپس فرمود: اگر کسی در این امر با تو محاجه کند به او بگو: من بنده خدا و برادر رسول خدایم. هیچ کس بعد از تو با من دعوی برادری نکند مگر اینکه دروغگو باشد.»

احادیث معتبر و مشهور دیگری از پیامبر اکرم(ص) در بیان شأن و فضیلت امیرمؤمنان(ع) وارد شده است که از شرح آنها خودداری می شود و تنها به عناوین شان اشاره می گردد: حدیث کساء، حدیث سفینه، حدیث تشبیه، حدیث رایت(حدیث خبیر)، حدیث سبق اسلام، حدیث سبق صلوة، حدیث علی اسدالله و سیفه، حدیث علی مع الحق، حدیث علی منی و أنا من علی، حدیث لیلة المبيت(حدیث فراش)، حدیث قتال علی التأویل و التنزیل، حدیث کسر اصنام(حدیث بت شکنی)، حدیث نور و حدیث وصایت.

وجه دیگری از فضائل و کرامات آن حضرت، پیشگویی از اخبار غیبی در آینده(مغیبات) بود که همه محقق شد و از جمله می توان به این موارد اشاره کرد: کشته شدن همگی خوارج به استثنای ۱۰ نفر و شهادت ۱۰ نفر از یاران خود در جنگ نهروان، حکومت حجاج بن یوسف ثقفی، واقعه کربلا، شهادت میثم تمار، شهادت کمیل نخعی، شهادت قنبر و شهادت خویش.*

*نویسنده: محمدحسن رجبی(دوانی)